

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Nazwa przedmiotu: TEATR ŚRODKIEM PRZEKAZU LITERATURY I KULTURY NARODOWEJ					
Kod przedmiotu:	Rok: II 2012/2013	Semestr: letni	Ilość godzin 30	Typ zajęć: do wyboru	ECTS 3
Forma zajęć: seminarium	Język: polski i angielski	Zaliczenie: 1. Aktywność na zajęciach 2. Praca pisemna 3. Test końcowy	Prowadzący: Prof. Uł dr hab. Małgorzata Leyko		
Liczba miejsc:	Wymagania/preferencje wymagane przy przyjmowaniu: Ogólna humanistyczna wiedza na poziomie studiów magisterskich Znajomość języka obcego				
Ogólny opis przedmiotu: Przedmiot obejmuje przegląd zmiennych historycznie form teatru, ukazanych ze względu na miejsce literatury w hierarchii składników sztuki teatru oraz funkcji teatru w procesie współtworzenia i reprezentowania kultur narodowych. Układ omawianych modeli teatru – od antyku do współczesności – służy ukazaniu wzrostu znaczenia literatury w teatrze w XVII – XIX w. oraz aliterackiego przełomu w XX w. Rekonesans uwzględnia także różne typy widowisk i służy obserwacji procesów performatywnych w społeczeństwie.					
Cel zajęć: Celem zajęć jest ukazanie estetycznych i społecznych aspektów konwencji teatralnej oraz miejsca teatru w świecie widowiskowych praktyk kulturowych. Zestawienie historycznie zmiennych form teatralnych ma uświadomić zależność formy teatru od takich czynników pozaartystycznych, jak poziom rozwoju społecznego, system sprawowania władzy, ekonomiczne uzależnienia teatru etc. Prezentacja współczesnego teatru ma zapoznać uczestników ze strategiami prezentowania polskiej kultury narodowej w dzisiejszym teatrze.					
Zamierzone efekty kształcenia:					
Wiedza: Po zakończeniu pełnego cyklu zajęć doktorant zna: - specyfikę konwencji teatralnej, - podstawowe historyczne modele teatru, - typy widowisk, - rolę literatury we wskazanych typach widowisk, - proces wzrastającej i malejącej roli literatury w teatrze, - rolę teatru jako medium kultury narodowej.					
Umiejętności: Po zakończeniu pełnego cyklu zajęć doktorant potrafi: - analizować zjawiska teatralne ze względu na udział czynnika literackiego, - formułować sądy o funkcji teatru jako medium kultury narodowej, - sporządzać charakterystykę zjawisk teatralnych jako nośników kultury, - weryfikować sądy dotyczące estetycznej i kulturowej funkcji teatru, - wykorzystywać wiedzę o teatrze do wyjaśniania performatywnych procesów społecznych.					

Inne kompetencje (postawy):

W wyniku przeprowadzonych zajęć student przyswoi sobie następujące postawy:

- aktywną postawę wobec poznawania specyfiki innych kultur,
- otwartość na odmienność kulturową i praktyki kulturowe innych społeczeństw,
- postępowanie zgodne z wymogiem tolerancji wobec innych,
- pozytywne postrzeganie procesów wymiany kulturowej,
- wrażliwość na wartości estetyczne i etyczne sztuki.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia efektów zamierzonych:

1. Praca pisemna związana z tematem seminarium
2. Pisemny tekst końcowy sprawdzający podstawową wiedzę studenta w zakresie terminologii oraz wiadomości faktograficznych zdobytych na zajęciach
3. W trakcie zajęć student będzie musiał odpowiadać na pytania, dyskutować, argumentować w formie zajęć kontaktowych w języku obcym.

Szczegółowy opis przedmiotu (treści programowe):

1. „Przez ich przedstawienia poznacie ich...” Estetyczny i społeczny aspekt konwencji teatralnej.
 - definicja konwencji teatralnej,
 - funkcja konwencji teatralnych,
 - konwencja teatralna jako rodzaj kodu komunikacyjnego,
 - przykłady konwencji teatralnych.
2. Teatr w świecie widowisk.
 - specyfika przedstawienia teatralnego,
 - rytuał a teatr,
 - teatr a performance społeczne,
 - model teatru a zachowania codzienne.
3. Dramat i rytuał w antycznym teatrze greckim.
 - rytuał jako źródło teatru antycznego,
 - narodziny dramatu,
 - semantyka przestrzeni teatru antycznego,
 - konwencja teatralna w starożytnej Grecji.

4. Model świata w średniowiecznych widowiskach teatralnych a kultury narodowe.
 - liturgia a ponowne narodziny teatru,
 - uniwersalizacja teatru liturgicznego,
 - sztywna konwencja teatru liturgicznego,
 - teatr świecki – ucieczka od konwencji.
5. Relacje między dramatem a teatrem: hiszpański teatr „złotego wieku”.
 - narodowe źródła teatru hiszpańskiego,
 - dramat jako wyraz kultury narodowej,
 - dramat hiszpański jako czynnik transferu kulturowego.
6. Relacje między dramatem a teatrem: teatr elżbietańskiej Anglii.
 - narodowe źródła teatru angielskiego,
 - dramat szekspirowski jako wyraz kultury narodowej,
 - dramat szekspirowski jako czynnik transferu kulturowego.
7. Relacje między dramatem a teatrem: francuski teatr klasycystyczny.
 - adaptacja poetyki klasycznej w warunkach monarchii absolutnej,
 - francuski teatr klasycystyczny jako przykład kultury klasowej,
 - normatywny charakter poetyki klasycystycznej,
 - tragedia klasycystyczna jako przykład chybionego transferu kulturowego.
8. Teatr a kultura mieszczańska w XVIII wieku (Anglia, Francja).
 - teatr jako miejsce identyfikacji społecznej,
 - przewyciężenie dualizmu gatunkowego dramatu,
 - ponadnarodowy charakter teatru mieszczańskiego,
 - teatr mieszczański jako przykład kultury masowej.
9. Kształtowanie niemieckiego modelu teatru narodowego w XVIII-XIX wieku (G. E. Lessing, J. W. Goethe, F. Schiller).
 - teatr jako miejsce wychowania narodowego,
 - teatr jako instytucja moralna,
 - niemiecki narodowy teatr powszechny.
10. Dramat, jako pretekst dla widowisk w teatrze XIX wieku.
 - narodziny wielkiej inscenizacji iluzjonistycznej,
 - dramat jako partytura i pretekst dla inscenizacji,
 - wielki dramat romantyczny.
11. Przemiany w teatrze XX wieku: teatr aliteracki i ponadnarodowy.
 - postulaty reformy teatru,
 - aliteracki teatr reformatorów,
 - ponadnarodowe tendencje awangardy teatralnej.
12. Przemiany w teatrze XX wieku: zwrot performatywny i teatr postdramatyczny.
 - kryzys dramatu i próby jego przewyciężenia,
 - słowo wobec innych środków wyrazu scenicznego,
 - skuteczność zamiast narracji.
13. Współczesny teatr polski wobec kultury narodowej: teatr Jana Klaty – dyskusja z polskimi mitami.

- strategie dramaturgiczne Jana Klaty,
 - dyskusja z mitami narodowymi,
 - polski reżyser w teatrze europejskim.
14. Współczesny teatr polski wobec kultury narodowej: teatr Krzysztofa Warlikowskiego – dyskusja z polskimi traumami.
- strategie dramaturgiczne Krzysztofa Warlikowskiego,
 - tematyzacja polskich traum narodowych i przełamywanie tabu,
 - teatr jako doświadczenie,
 - polski reżyser w teatrze europejskim.
15. Współczesny teatr polski wobec kultury narodowej; teatr Piotra Cieplaka – trzecia droga.
- strategie sceniczne Piotra Cieplaka,
 - powroty do polskości.

Uwaga: 5 wybranych tematów będzie realizowanych w języku angielskim.

Zalecana literatura:

1. S. Świontek, O konwencji teatralnej, [w:] Problemy teorii dramatu i teatru, red. J. Degler, t. 2, Wrocław 2003, s. 208-222.
2. D. Ratajczak, Teatr jako interpretator dzieła literackiego, [w:] Problemy teorii dramatu i teatru, red. J. Degler, t. 2, Wrocław 2003, s. 223-243.
3. V. Turner, Przedstawienie w życiu codziennym, życie codzienne w przedstawieniu, [w:] idem, Od rytuału do teatru, przeł. M. i J. Dziekanowie, Warszawa 2005, s. 169-205.
4. R. Schechner, Performatyka. Wstęp, przeł. T. Kubikowski, Wrocław 2006.
5. Historia teatru, red. J. R. Brown, przeł. H. Baltyn-Karpińska, Warszawa 1999.
6. K. Pleśniarowicz, Przestrzenie deziluzji, Kraków 1996.
7. H.-T. Lehmann, Teatr postdramatyczny, przeł. M. Sugiera i D. Sajewska, Kraków 2004.
8. 20-lecie. Teatr polski po 1989, red. D. Jarząbek, M. Kościelniak, G. Niziołek, Kraków 2010.
9. P. Mościcki, Polityka teatru. Eseje o sztuce angażującej, Warszawa 2008.

Punkty ECTS: 3 pkt

1. Aktywny udział w seminarium - 0, 5 pkt.
2. Test - 1 pkt
3. Praca pisemna - 1 pkt.
4. Lektura tekstów i literatury przedmiotowej - 0, 5 pkt.